

ΔΙΑΣΑΦΗΝΙΣΕΙΣ

Τ Μ Η Μ Α
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2000-2001

ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΓΝΩΣΙΟΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ	Άσκηση - ΦΙΛΣ 029
Κωνσταντίνος Καβουλάκος	Πέμπτη 11:30-2:30, Αίθουσα Σ 2
<p>Η άσκηση αφορά κείμενα του φιλοσόφου και κοινωνιολόγου Γιούργκεν Χάμπερμας, που είναι χαρακτηριστικά του πρώιμου εγχειρήματός του να συγκροτηθεί μια "γνωσιοθεωρία ως κοινωνική θεωρία". Κατά τη δεκαετία του '60, ο Χάμπερμας επιχείρησε να αντιπαρατεθεί με τις κυρίαρχες θετικιστικές τοποθετήσεις στο χώρο της επιστημολογίας, καθώς και με τις τεχνοκρατικές θεωρίες στο πεδίο της κοινωνικής θεωρίας. Το εναλλακτικό γνωσιοθεωρητικό και κοινωνιοθεωρητικό εγχείρημα που διαγράφεται στα κείμενα αυτής της περιόδου χαρακτηρίζεται από έντονο ριζοσπαστισμό, καθώς αναζητάει το δρόμο για μια επανασύνδεση της θεωρίας με την πράξη, της τεχνικής με την ηθική ευθύνη, της επιστήμης με τη ζωή.</p> <p>Κείμενο: Γ. Χάμπερμας, <i>Κείμενα γνωσιοθεωρίας και κοινωνικής κριτικής</i>, Αθήνα 1990.</p>	
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ	Παράδοση (Υ) - ΦΙΛΣ 100 (ΝΚ Φ 100)
Σταυρούλα Τσινόρεμα	Φοιτητές Α-Κ Πέμπτη 5:30-8:30, Δ 2 -Β
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ	Παράδοση (Υ) - ΦΙΛΣ 100 (ΝΚ Φ 100)
Ζωγραφίδης Γιώργος	Φοιτητές Λ-Ω Παρασκευή 11:30-2:30, Δ 3 -7Α
<p>Σκοπός του μαθήματος είναι ο προσανατολισμός στις φιλοσοφικές σπουδές και η εισαγωγή στην προβληματική και σε βασικά ζητήματα της φιλοσοφικής σκέψης, με έμφαση στη μεταφυσική και τη γνωσιοθεωρία. Γίνεται απόπειρα προσδιορισμού της φιλοσοφίας και των χαρακτηριστικών της φιλοσοφικής δραστηριότητας, παρουσιάζονται τα θεμελιώδη ερωτήματα και οι παραδοσιακοί κλάδοι της και οριοθετείται από τις γειτονικές της περιοχές (επιστήμη, ιδεολογία, τέχνη, θρησκεία). Εξετάζονται αναλυτικά δύο ερωτήματα και οι απαντήσεις που τους έχουν δοθεί: το οντολογικό ερώτημα (τι υπάρχει;) και το γνωσιολογικό (τι και πώς μπορώ να ξέρω;), με αναφορές στη σύγχρονη συζήτηση και σε σημαντικές στιγμές της ιστορίας της φιλοσοφίας (Πλάτων, Αριστοτέλης, Ντεκάρτ, βρετανοί εμπειριστές, Καντ). Τέλος, τίθεται και σχολιάζεται το ερώτημα σε τι χρησιμεύει (ακόμη) η φιλοσοφία.</p> <p>Βασική βιβλιογραφία: Ν. Αυγελής, <i>Εισαγωγή στη φιλοσοφία</i> (Θεσσαλονίκη: Κώδικας, 1998). Χ. Θεοδωρίδης, <i>Εισαγωγή στη φιλοσοφία</i> (Αθήνα 2^η 1955 [και ανατυπώσεις]). Θ. Βέικος, <i>Εισαγωγή στη φιλοσοφία</i> (Αθήνα: Θεμέλιο, 1989). Ν. Warburton, <i>Φιλοσοφία: Τα βασικά ζητήματα</i> (Αθήνα: Περίπλους, 1999).</p>	
ΛΟΓΙΚΗ	Παράδοση (Υ) - ΦΙΛΣ 246 (Ν.Κ. Φ 120)
Δημήτριος Χατζόπουλος	Δευτέρα 11:30-2:30, Δ 3
ΓΝΩΣΙΟΘΕΩΡΙΑ	Παράδοση - ΦΙΛΣ 251 (Ν.Κ. Φ 202)
Γιώργος Ρουσόπουλος	Πέμπτη 11:30-2:30, Σ 1

Στην παράδοση θα εξετάσουμε το "πρόβλημα της γνώσης", όπως αυτό διαμορφώνεται στο κατώφλι του εικοστού

πρώτου αιώνα. Μερικά βασικά ζητήματα που θα μας απασχολήσουν είναι τα ακόλουθα:

1. Η παράσταση και το παρίσταναι ως κεντρικά χαρακτηριστικά της εξέλιξης και της δομής της γνώσης που Παράγουν οι νεότερες και σύγχρονες επιστήμες.

2. Ο νεωτερικός χαρακτήρας της παράστασης και της παραστασιοκεντρικότητας. 2α. Οι αρετές της αυστηρότητας, της σαφήνειας και της διαφάνειας. 2β. Η αιτιολόγηση, η θεμελίωση και η νομιμοποίηση ως αυτοστοχαστικές "στιγμές" της γνώσης.

3. Η φιλοσοφική αντιμετώπιση του "προβλήματος της γνώσης": η διαμόρφωση του παραστασιοκεντρικού γνωσιοθεωρητικού σχεδίου (ΠΓΣ) και του μεταφυσικού σχεδίου (ΜΣ). 3α. Από τον εμπειρισμό και τον ρασιοναλισμό των νεότερων χρόνων στην κριτική φιλοσοφία του Καντ. 3β. Ακμή και παρακμή του ΠΓΣ. 3γ. Κριτική του ΠΓΣ.

4. Οι προοπτικές του προβλήματος της γνώσης στον εικοστό πρώτο αιώνα: Γνώση "με" ή "χωρίς" παράσταση. Γνώση ως επίκληση και παρουσία. Στοχαστικότητα και αυτοαναφορικότητα. Παλινόρθωση της μεταφυσικής γνωσιολογίας. Γνωσιολογία, υποκείμενο και πλαίσιο αλληλεπίδρασης. Προς μια ενοποιημένη σύλληψη επιστήμης-φιλοσοφίας. Προς μια κοινωνική θεωρία της ταυτότητας και της ετερότητας;

ΗΘΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΣΤΟΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΣΤΟΧΑΣΜΟ

Παράδοση - ΦΙΛΣ 264 (ΝΚ Φ 233.1)

Αικατερίνη Μαρκεζίνη

Τετάρτη 2:30-5:30, Δ 2 -Α

ΗΘΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Παράδοση (Υ*) - ΦΙΛΣ 265 (ΝΚ Φ 130)

Κωνσταντίνος Ανδρουλιδάκης

Υποχρεωτικό μόνο για το Α' &
Γ' Έξάμηνο
Δευτέρα 2:30-5:30, Δ 3 -7Α

Θέμα της Ηθικής αποτελούν ερωτήματα του είδους: ποιος είναι ο τελικός σκοπός των πράξεων; τι είναι ηθικά καλό (αγαθό); Σκοπός του μαθήματος είναι να παρουσιάσει συνοπτικά και συστηματικά τα κυριότερα ζητήματα της Ηθικής και τις σχετικές εναλλακτικές λύσεις.

Βασική βιβλιογραφία: Ε.Π. Παπανούτσος, *Ηθική* (Αθήνα 31970). Θ.Ν. Πελεγρίνης, *Ηθική φιλοσοφία* (Αθήνα 1997). Ι. Kant, *Τα θεμέλια της μεταφυσικής των ηθών*, μτφ. Γ. Τζαβάρας (Αθήνα 1984). G.E. Moore, *Ethics* (Οξφόρδη 1977 [1912]).

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ: Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ
(ΚΡΟΤΣΕ, ΤΟΛΣΤΟΪ, ΚΟΛΛΙΝΓΟΥΝΤ)

Παράδοση - ΦΙΛΣ 267 (ΝΚ Φ 250.3)

Δημήτριος Χατζόπουλος

Τρίτη 11:30-2:30, Δ 2 -Β

Η ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΩΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΕΧΝΗΣ

Παράδοση - ΦΙΛΣ 271 (ΝΚ Φ 250.4)

Αθηνά Μιράσγεζη

Πέμπτη 2:30-5:30, Δ 2 -Β

Πάμε στο θέατρο; Καλή διασκέδαση. Σήμερα η τέχνη και η διασκέδαση έχουν καταλήξει να χρησιμοποιούνται ως συνώνυμα. Θα επιχειρήσουμε να δούμε όλες τις πλευρές, όλες τις συνέπειες αυτής της ταύτισης όπως επίσης και να προχωρήσουμε κατά το δυνατόν στα αίτιά της. Τι σημαίνει για την τέχνη να εισπράττει ως διασκέδαση; Τι μπορεί να είναι η τέχνη αν δεν είναι διασκέδαση; Κερδίζει η διασκέδαση από την εξύψωσή της στα πεδία της τέχνης; Τι απομένει από την τέχνη όταν της φερόμαστε σαν να ήταν διασκέδαση; Η διασκέδαση ως η αδύνατη εμπειρία του έργου τέχνης. Πώς έγινε δυνατή η διασκέδαση μέσω της τέχνης;

Απίσες, καρτ ποστάλ, δίσκοι, βιβλία τέχνης... Η τεχνική αναπαραγωγή του έργου τέχνης ήταν εκείνη που έκανε την τέχνη προσιτή σε όλους, σε κάθε στιγμή, σε καλή τιμή. Έφερε την τέχνη μέσα στα σπίτια μας, μέσα στα χέρια μας. Σήμερα ευγνωμονούμε την τεχνική αναπαραγωγή που μας έφερε σ' επαφή με την τέχνη, μας διαφεύγει όμως την προσοχή ότι το έργο τέχνης έχει εντελώς αντικατασταθεί από την τεχνική αναπαραγωγή του. Μια ολόκληρη βιομηχανία στήθηκε –η λεγόμενη πολιτιστική βιομηχανία- για να εκμεταλλευτεί τη νέα κατάσταση και η οποία τελικά κατέληξε να παρουσιάσει μια απομίμηση τέχνης, τη γνωστή μαζική κουλτούρα. Και μια απομίμηση κουλτούρας – η τέχνη έγινε ανταλλάξιμη αξία (Σχολή της Φρανκφούρτης).

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ

Παράδοση - ΦΙΛΣ 272 (ΝΚ Φ 250.5)

Αθηνά Μιράσγεζη

Παρασκευή 2:30-5:30, Δ 2 -Β

Προκειμένου να σκεφτούμε τη σχέση του θεατή με το έργο τέχνης, ανατρέχουμε στην πηγή του, τον καλλιτέχνη. α) Η αγωνία και ο πόνος της δημιουργίας μέσα από αυτοβιογραφικά κείμενα και ημερολόγια μεγάλων καλλιτεχνών. Κάποιοι άνθρωποι αρέσκονται στο να οργώνουν την ψυχή τους και ίσως να λυτρώνονται αποτυπώνοντας εξωτερικά, σ' ένα έργο, τον πόνο αυτό. Η διασκέδαση ως η αδύνατη εμπειρία του έργου τέχνης. β) Αισθητικές

θεωρίες καλλιτεχνών. Πολλοί καλλιτέχνες έχουν σκεφτεί οι ίδιοι τη δημιουργία μέσα από τη δική τους δημιουργία. Οι θεωρίες τους αγγίζουν την τέχνη και τους καλλιτέχνες γενικά, επικεντρώνονται όμως κάθε φορά στην τέχνη με την οποία εκείνοι παλεύουν. Συνδυάζοντας διαφορετικές τέχνες, θα επιχειρήσουμε να σχηματίσουμε ένα πανόραμα –ένα εσωτερικό πανόραμα- της τέχνης.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ: HEGEL

Παράδοση - ΦΙΛΣ 275 (Ν.Κ. Φ 253.1)

Θεόδωρος Πενολίδης

Τρίτη 5:30-8:30, Σ 2

Η ιστορική επιστήμη εγκαταλείπει την ποιητική παράσταση του πραγματικού και εντάσσει το μεμονωμένο γεγονός μέσα στην αλυσίδα των ιστορουμένων γεγονότων, αναζητώντας σε αυτά μια αντικειμενική αλήθεια. Κατά τον Hegel, η ιστορία, ως η επιστήμη που πραγματεύεται γεγονότα, διαμορφώνεται συγχρόνως και ως μια θεωρία για την ιστορικότητα της συνείδησης.

Από αυτή την σκοπιά, στην πραγμάτευση του ελληνικού, του ρωμαϊκού και του γερμανικού κόσμου αποτυπώνεται η ιδέα ως μια αναπτυσσόμενη υποκειμενικότητα, η οποία συλλαμβάνει την ιστορική πρόοδο ως μια πρόοδο στη συνείδηση της ελευθερίας. Η ένταξη του ιστορικού γίνεσθαι μέσα στην αυτοσυνειδητοποίηση της ελευθερίας προϋποθέτει μια φιλοσοφική ανακατασκευή των ιστορουμένων, που θα αναδεικνύει τη διαλεκτική σχέση του πραγματικού με το λογικό.

Κείμενο: Hegel, *Φιλοσοφία της ιστορίας*, τόμοι 2 (Αθήνα: Νεφέλη).

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Παράδοση - ΦΙΛΣ 289 (Ν.Κ. Φ 203)

Μαρία Βενιέρη

Τρίτη 2:30-5:30, Δ 2 -B

ΝΕΟΤΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Παράδοση - ΦΙΛΣ 292 (Ν.Κ. Φ 240.1)

Γρηγόρης Μολύβας

Δευτέρα 11:30-2:30, Δ 2 -B

ΜΟΝΤΕΛΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ:
ΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗ, ΦΕΤΙΧΙΣΜΟΣ, ΠΡΑΓΜΟΠΟΙΗΣΗ

Παράδοση - ΦΙΛΣ 293 (Ν.Κ. Φ 241.1)
ΚΟΙΣ 137

Κωνσταντίνος Καβουλάκος

Τρίτη 11:30-2:30, Β 1 -29Α

Μια κοινωνική φιλοσοφία που στοχεύει στην άσκηση κριτικής στις κατεστημένες κοινωνικές σχέσεις έχει ανάγκη από κριτήρια, τα οποία να παραπέμπουν στην ουτοπική προοπτική μιας ελεύθερης και δίκαιης κοινωνίας. Ένα σημαντικό μοντέλο κοινωνικής κριτικής υπήρξε εκείνο που εκκινεί από την ιδέα της "αλλοτριωμένης εργασίας" του πρώιμου Μαρξ. Το μοντέλο αυτό βρίσκεται στη βάση της διαμόρφωσης της παράδοσης του "δυτικού μαρξισμού", ο οποίος φιλοδόξησε να αποτελέσει μια εναλλακτική της "μαρξιστικής ορθοδοξίας" εκδοχή της επαναστατικής σκέψης. Σταθμοί του μαθήματος θα αποτελέσουν, εκτός από την έννοια της "αλλοτριώσεως", η έννοια του "φειχισμού του εμπορεύματος" του ώριμου Μαρξ και η έννοια της "πραγμοποίησης" του Λούκατς και του Χορκχάμερ.

Βασική βιβλιογραφία: Κ. Μαρξ, *Οικονομικά και Φιλοσοφικά χειρόγραφα* (Αθήνα 1975). Κ. Μάρξ, *Το Κεφάλαιο*, τόμ. 1^{ος} (Αθήνα 1978). Γκ. Λούκατς, *Ιστορία και ταξική συνείδηση* (Αθήνα 1975). Μ. Χορκχάμερ, *Φιλοσοφία και κοινωνική κριτική* (Αθήνα 1984).

ΗΘΙΚΑ ΔΙΛΗΜΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ
ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΒΙΟΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΚΟΣΜΟ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Σεμινάριο - ΦΙΛΣ 301

Αικατερίνη Μαρκεζίνη

Πέμπτη 8:30-11:30, Σ 2

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Σεμινάριο - ΦΙΛΣ 396

Θεόδωρος Πενολίδης

Παρασκευή 5:30-8:30, Σ 2

Γιώργος Ζωγραφίδης

Πέμπτη 5:30-8:30, Σ 1

Στόχος του σεμιναρίου είναι η συστηματική ανάγνωση και ερμηνεία φιλοσοφικών κειμένων της ελληνιστικής περιόδου και ειδικά της επικούρειας ηθικής, η οποία αποτελεί μία από τις βασικές απαντήσεις στο κεντρικό για την εποχή εκείνη ερώτημα για την επίτευξη μιας ευτυχησμένης ζωής. Εκτός από τα γενικότερα θέματα, όπως η θέση της ηθικής στη φιλοσοφία του Επικούρου και η θεμελίωσή της στην φυσική, καθώς και το φιλοσοφικό της υπόβαθρο, εξετάζονται επιμέρους θεματικές: η ηδονή και ο πόνος, οι επιθυμίες, οι αρετές, ο έλλογος βίος του σοφού, η φιλία, η κοινωνική ζωή, οι θεοί, ο θάνατος. σχολιασμός κειμένων. Έμφαση δίνεται στη συζήτηση των ερμηνειών της επικούρειας ηθικής: J. Bollack, C. Diano, A. Long, P. Mitsis, M. Nussbaum, D. Sedley. Θα παρουσιαστεί υλικό από τα παρακάτω κείμενα: *Επιστολή προς Μενοικέα, Κύρια δόξα, Επικούρου προσφώνησης*, ηθικές πραγματείες του Φιλόδημου, αποσπάσματα του Διογένη από τα Οινόανδα και μαρτυρίες του Κικέρωνα και του Πλούταρχου.

Κείμενα: H. Usener, *Epicurea* (Στουτγάρδη: Teubner, 1966). G. Arrighetti, *Epicuro Opere* (Τορίνο: Einaudi, 1973). J. Bollack, *La pensée du plaisir* (Παρίσι: Ed. du minuit, 1975). Γ. Ζωγραφίδης, *Επικούρου Ηθική* (Αθήνα: Εξάντας, 1991). Βασική βιβλιογραφία: Χ. Θεοδωρίδης, *Επικούρος* (Αθήνα 1955). A.J. Festugiere, *Ο Επικούρος και οι θεοί του* (Θεσσαλονίκη: Θύραθεν, 1999). A.A. Long, *Η ελληνιστική φιλοσοφία* (Αθήνα: ΜΙΕΤ, 1987). J. Rist, *Epicurus* (Cambridge: CUP, 1972).

SCHILLER: ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Σεμινάριο - ΦΙΛΣ 398

Κωνσταντίνος Ανδρουλιδάκης

Τρίτη 11:30-2:30, Σ 1

ΘΕΩΡΙΕΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

Σεμινάριο - ΦΙΛΣ 399

Γιώργος Ρουσόπουλος

Παρασκευή 5:30-8:30, Σ 1

Θα διαβαστούν βασικά κείμενα του Tarski για τη σημασιολογική σύλληψη της αλήθειας και βοηθητικά θα χρησιμοποιηθούν κείμενα για την αλήθεια των Field, Davidson, Dummett και Kripke.

Τα κείμενα θα διδαχθούν από μετάφραση.

ΤΟΜΕΑΣ ΘΕΩΡΙΑΣ & ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ II [ΓΕΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ]

Παράδοση (Υ) - ΨΥΧΣ 101

Αναστασία Ζήση

Τετάρτη 5:30-8:30, Δ 6

Η συγκεκριμένη εισαγωγή καλύπτει βασική γνώση στα πεδία της κλινικής, κοινωνικής και εξελικτικής ψυχολογίας, καθώς και κλασικές θεωρίες προσωπικότητας. Από το πεδίο της εξελικτικής ψυχολογίας θα καλυφθούν βασικές θεωρίες γνωστικής (ανάπτυξη γνωστικών λειτουργικών και δεξιοτήτων), ατομικής (προσκόλληση, ανάπτυξη κοινωνικής συνείδησης και ηθικότητας) και κοινωνικής (κοινωνικοποιητικοί μηχανισμοί ανάπτυξης σε σχέση με το βιολογικό φύλο και τη γλωσσική ανάπτυξη) ανάπτυξης. Από το πεδίο της κλινικής ψυχολογίας θα καλυφθούν βασικά στοιχεία ψυχοπαθολογίας και θεωρητικά μοντέλα ερμηνείας των ψυχικών διαταραχών (νευρώσεων και ψυχώσεων), ενώ από το πεδίο της κοινωνικής ψυχολογίας θα καλυφθούν κλασικές θεωρίες ερμηνείας της κοινωνικής συμπεριφοράς και βασικές έννοιες, όπως στάσεις, προκατάληψη, επιθετικότητα, συμμόρφωση και υπακοή, κοινωνική επιρροή. Τέλος, θα παρουσιαστούν κλασικές θεωρίες προσωπικότητας με αναφορές στην ψυχανάλυση, την προσωποκεντρική προσέγγιση του C. Rogers, τις θεωρίες μάθησης και τη θεωρία των προσωπικών ερμηνευτικών κατασκευασμάτων του G. Kelly.

Βασική βιβλιογραφία: Μάνος, Ν. (1997). *Βασικά στοιχεία κλινικής ψυχιατρικής*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press. Ποταμιάνος, Γ. (1997). *Θεωρίες προσωπικότητας και κλινική πρακτική*. Αθήνα: Ελληνικά γράμματα. Hayes, N. (1998). *Εισαγωγή στην ψυχολογία*, τόμ. Β'. Αθήνα: Ελληνικά γράμματα. Hewstone, M., Stroebe, W., Codol, J.-P., Stephenson, G.M., επιμ. (1988). *Introduction to social psychology*. Cambridge: Blackwell. Lipka, R.A. (1994). *Introduction to social psychology*. California: CPC.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΝΩΣΗ

Παράδοση - ΨΥΧΣ 207

Δέσποινα Σταματοπούλου

Παρασκευή 2:30-5:30, Δ 1 -Α

Κορίνα Κουφάκου

Πέμπτη 11:30-2:30, Δ 2 -B

Το μάθημα εστιάζει σε ερευνητικά δεδομένα βάσει των οποίων προσπαθούμε να ερμηνεύσουμε την κοινωνική συμπεριφορά κάτω από ορισμένες κοινωνικές συνθήκες στις οποίες δρούμε ως άτομα ή μέλη ομάδας/ων.

Το μάθημα προϋποθέτει γνώσεις ψυχολογίας και ως προαπαιτούμενα τα μαθήματα ΨΥΧΣ 100 & 101.

Βασική βιβλιογραφία: Δ. Γεωργιάς, *Εισαγωγή στην κοινωνική ψυχολογία* (Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών, χχ.). Σ. Παπαστάμος, *Σύγχρονες έρευνες στην κοινωνική ψυχολογία: Κοινωνική επιρροή* (Αθήνα: Οδυσσέας, 1989). L. Festinger, *A Theory of Cognitive Dissonance* (Evanston, Ill.: Row & Peterson, 1957).

ΕΞΑΡΤΗΣΙΟΓΟΝΕΣ ΟΥΣΙΕΣ:
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Παράδοση - ΨΥΧΣ 255 / ΚΟΙΣ 255

Σταυρούλα Κυρκούλη - Αντώνης Ασρινάκης

Παρασκευή 11:30-2:30, Δ 2 -B

Το μάθημα αυτό περιλαμβάνει δύο τμήματα: το κοινωνιοψυχολογικό και το φυσιοψυχολογικό. Από κοινωνιοψυχολογική άποψη, συζητούνται κυρίως ορισμένοι κεντρικοί μικροκοινωνιολογικοί και κοινωνιοψυχολογικοί παράγοντες που γεννούν, επηρεάζουν ή διευκολύνουν τη χρήση ουσιών και τον εθισμό.

Από φυσιολογική άποψη, το μάθημα παρουσιάζει το φυσιολογικό υπόβαθρο του εθισμού στις εξής ουσίες: Οπιούχα (ηρωίνη, μορφίνη), κοκαΐνη, μαριχουάνα, αλκοόλ και τσιγάρο. Συζητείται ο ρόλος της μάθησης στην ανοχή και απόσυρση, τα κυκλώματα ενίσχυσης στον εγκέφαλο και οι νευρικοί μηχανισμοί του εθισμού.

ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΨΥΧΟΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ

Παράδοση - ΨΥΧΣ 266

Χριστίνα Παπαηλιού

Παρασκευή 8:30-11:30, Δ 2 -B

Η παράδοση εξετάζει τα στάδια και τις ικανότητες που απαιτούνται για την κατάκτηση της γλώσσας στο φωνολογικό, το λεξιλογικό, το συντακτικό, το σημασιολογικό και το πραγματολογικό επίπεδο. Ακόμη, συζητώνται οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις αλλά και τα προβλήματα που ανακύπτουν κατά τη μελέτη ανάπτυξης της γλώσσας.

Βασική βιβλιογραφία: Barrett, M. (1999). *The Development of Language*. London: Psychology Press. Fletcher, P. & MacWhinney, B. (1995). *The Handbook of Child Language*. Oxford: Blackwell.

ΧΡΟΝΙΟΙ ΨΥΧΙΚΑ ΠΑΣΧΟΝΤΕΣ

Σεμινάριο - ΨΥΧΣ 317

Αναστασία Ζήση

Πέμπτη 2:30-5:30, Σ 2

ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΓΝΩΣΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ:
ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Σεμινάριο - ΨΥΧΣ 326

Χριστίνα Παπαηλιού

Πέμπτη 2:30-5:30, Σ 1

Ορισμένοι μελετητές διατυπώνουν τη θέση ότι η συναισθηματική και γνωστική ανάπτυξη καθώς και οι πρώιμες κοινωνικές αλληλεπιδράσεις δεν είναι αποτέλεσμα μόνο έμφυτων ικανοτήτων του ανθρώπου αλλά και του δεδομένου πολιτισμικού πλαισίου στο οποίο ανατρέφεται το άτομο. Στο σεμινάριο θα παρουσιαστούν διαπολιτισμικές μελέτες που έχουν διεξαχθεί σε κουλτούρες όλων των ηπείρων, αλλά και θεωρητικές ερμηνείες οι οποίες υποστηρίζουν την παραπάνω άποψη.

Βασική βιβλιογραφία: Field, T.M., Sostek, A.M., Vietze, P., & Leiderman, P.H. (1981) *Culture and Early Interactions*. Hillsdale: Lawrence Erlbaum. Fitzgerald, H.F., Johnson, R.B., Van Egeren, L.A., Castellino, D.R., Johnson, C.B., & Judge-Lawton, M.H. (1999) *Infancy and Culture: An international review and source book*. London: Falmer Press. Keller, H. (1998) *The Role of Development for Understanding the Biological Basis of Cultural Learning*. Paper read at the Symposium "Theories of individual development: demarcating and integrating metaperspectives", Wittenberg, Germany, November 5th- 8th.

ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΒΑΣΗ ΤΟΥ ΕΘΙΣΜΟΥ

Σεμινάριο - ΨΥΧΣ 327

Σταυρούλα Κυρκούλη

Τετάρτη 2:30-5:30, Σ 1

Σ'αυτό το σεμινάριο θα συζητηθεί σε βάθος η φυσιολογία της εξάρτησης και του εθισμού. Θα αναλυθούν

πρόσφατα πειραματικά άρθρα και άρθρα ανασκόπησης και θα τεθούν ερωτήματα, όπως: τι είναι η ψυχολογική εξάρτηση, ποιος είναι ο ρόλος της μάθησης στην εξάρτηση, υπάρχει κληρονομική προδιάθεση στη χρήση ναρκωτικών;

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ

Σεμινάριο - ΨΥΧΣ 328

Δέσποινα Σταματοπούλου

Πέμπτη 5:30-8:30, Σ 2

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΚΙΝΗΤΡΑ, ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ

Σεμινάριο - ΨΥΧΣ 329

Κορίννα Κουφάκου

Τετάρτη 5:30-8:30, Σ 1

Το σεμινάριο επικεντρώνεται στις ειδικές συνθήκες που επηρεάζουν την αποδοτικότητα της γυναίκας στην άσκηση της εργασίας της.

Βασική βιβλιογραφία: Κ. Κασιμάτη, *Ο φάκελος της ισότητας* (Αθήνα: Οδυσσεάς, 1983) - *Έρευνα για τα κοινωνικά χαρακτηριστικά της απασχόλησης* (Αθήνα: ΕΚΚΕ, 1989-91). Λ. Μουσούρου, *Γυναικεία απασχόληση και οικογένεια* (Αθήνα: Εστία, 1985) - *Γυναίκα και απασχόληση* (Αθήνα: Gutenberg, 1993).

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ [ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ]

Παράδοση (Υ) - ΚΟΙΣ 100

Νίκος Παναγιωτόπουλος

Πέμπτη 8:30-11:30, Δ 1 -Α

Στόχος του μαθήματος είναι η περιγραφή του ιδιαίτερου τρόπου με τον οποίο η κοινωνιολογική επιστήμη συλλαμβάνει και επιχειρεί να εξηγήσει τον κοινωνικό κόσμο, η εξέταση των προβληματικών που επεξεργάστηκαν οι θεμελιωτές του κλάδου και ο προσδιορισμός θεμελιωδών εννοιών της κοινωνιολογίας.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Παράδοση (Υ*) - ΚΟΙΣ 200

Αντώνης Γεωργούλας

Υποχρεωτικό μόνο για το Α΄ & Γ΄ Έξάμηνο
Παρασκευή 2:30-5:30, Δ 3 -7Α

Στο μάθημα θα παρουσιαστούν αναλυτικά τα διάφορα στάδια της επιστημονικής πρακτικής στις κοινωνικές επιστήμες και, κατά συνέπεια, οι τρόποι που αυτές οι επιστήμες κατασκευάζουν το αντικείμενό τους (υποθέσεις, μεταφορές και μοντέλα, μέθοδοι και τεχνικές, χρήσεις επιστημολογικού και πρωτογενούς υλικού, έλεγχος και ερμηνείες). Θα παρουσιαστούν επίσης οι μείζονες μεθοδολογικές κατευθύνσεις (θετικισμός, φαινομενολογία, κονστρουκτιβισμοί, κτλ.), όπως και τα αξιακά τους προαπαιτούμενα, αλλά και τα προβλήματα που προκύπτουν από τις εντάξεις των κοινωνικών επιστημών.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

Παράδοση - ΚΟΙΣ 135

Παναγιώτης Πανόπουλος

Δευτέρα 5:30-8:30, Δ 2 -Β

Στόχος του μαθήματος είναι η πρώτη επαφή και η εξοικείωση με τα βασικά ζητήματα που μελετά η κοινωνική ανθρωπολογία. Θα εξετάσουμε πώς εφαρμόζεται η ανθρωπολογική σκοπιά στη μελέτη των κοινωνικών και πολιτισμικών φαινομένων και θα αναλύσουμε τους βασικούς άξονες της ανθρωπολογικής μεθοδολογίας (επιτόπια έρευνα, συμμετοχική παρατήρηση, ποιοτική προσέγγιση), καθώς και τις βασικές θεματικές ενότητες της κοινωνικής και πολιτισμικής ανθρωπολογίας (συγγένεια, πολιτική, οικονομία, φύλο, θρησκεία, τελετουργία, συμβολικά συστήματα). Θα αναφερθούμε επίσης στις αποκλίσεις και τις συγκλίσεις της κοινωνικής ανθρωπολογίας με τα άλλα γνωστικά πεδία των κοινωνικών σπουδών και θα εξετάσουμε το πώς σχετίζονται αλλά και πώς διαφοροποιούνται μεταξύ τους οι διάφοροι κλάδοι της ανθρωπολογίας (φυσική, κοινωνική, πολιτισμική). Θα σταθούμε, τέλος, στους βασικούς ιστορικούς σταθμούς εξέλιξης της ανθρωπολογικής σκέψης και θα έχουμε μια πρώτη επαφή και γνωριμία με τα θεωρητικά ρεύματα που κυριάρχησαν στις ανθρωπολογικές σπουδές στα διάφορα του εικοστού αιώνα.

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΗΣ

Παράδοση - ΚΟΙΣ 136

Αντώνης Αστρινάκης

Πέμπτη 11:30-2:30, Β 1 -29

ΕΞΑΡΤΗΣΙΟΓΟΝΕΣ ΟΥΣΙΕΣ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ	Παράδοση - ΚΟΙΣ 255 / βλ. ΨΥΧΣ 255
Αντώνης Ασρινάκης - Σταυρούλα Κυρκούλη	Παρασκευή 11:30-2:30, Δ 2 -Β
ΜΟΝΤΕΛΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ: ΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗ, ΦΕΤΙΧΙΣΜΟΣ, ΠΡΑΓΜΟΠΟΙΗΣΗ	Παράδοση - ΚΟΙΣ 337 βλ. ΦΙΛΣ 293 (Φ 241.1)
Κωνσταντίνος Καβουλάκος	Τρίτη 11:30-2:30, Β 1 -29Α
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΤΑΥΤΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	Σεμινάριο - ΚΟΙΣ 338
Αντώνης Γεωργούλας	Τρίτη 5:30-8:30, Σ 1
<p>Στο σεμινάριο αφενός θα εξεταστούν οι κοινωνικοί παράγοντες που επηρεάζουν την πολιτική ένταξη και αφετέρου θα διερευνηθεί εμπειρικά η διαδικασία πολιτικής κοινωνικοποίησης, δίνοντας έμφαση στις κοινωνικές προϋποθέσεις της πολιτικής "κληρονομικότητας" και βιογραφικής μεταστροφής.</p>	
ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΡΕΜΠΕΤΙΚΟΥ	Σεμινάριο - ΚΟΙΣ 339
Παναγιώτης Πανόπουλος	Τρίτη 2:30-5:30, Σ 2
<p>Οι ρεμπέτες και τα τραγούδια τους έχουν γίνει αντικείμενο αντιπαραθέσεων, προβληματισμού και έρευνας ήδη από τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια. Ιστορικοί, κοινωνιολόγοι, μουσικολόγοι, λαογράφοι, φιλόλογοι και άλλοι μελετητές, προσπάθησαν, στη διάρκεια μισού και πλέον αγώνα, από διάφορες πλευρές και οπτικές γωνίες, να καταγράψουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αυτής της κουλτούρας, να συνηγορήσουν υπέρ της ιδιαιτερότητας και της αξίας της, να προσδιορίσουν τη θέση της μέσα στην ελληνική κοινωνία του πρώτου μισού του εικοστού αιώνα και να σταθμίσουν τον ρόλο που έπαιξε στη συγκρότηση της ευρύτερης νεοελληνικής κουλτούρας. Η μελέτη του ρεμπέτικου, όπως και το ίδιο το ρεμπέτικο, αποδείχθηκε ένα σύνθετο πλέγμα σχέσεων, στάσεων και αντιλήψεων, που κατέδειξε τις ποικίλες πολιτικές, κοινωνικές και πολιτισμικές αντιπαραθέσεις οι οποίες κυριάρχησαν στην ελληνική κοινωνία στη διάρκεια του εικοστού αιώνα. Σήμερα, η οποιαδήποτε αναλυτική προσέγγιση του ρεμπέτικου δεν μπορεί παρά να λαμβάνει σοβαρά υπόψη την πλούσια φιλολογία που αναπτύχθηκε γι' αυτό, καθώς η ιστορία του ρεμπέτικου είναι κατά μέγα μέρος η ιστορία της πρόσληψής του από την ευρύτερη κοινωνία και η ιστορία των "λόγων" που συγκροτήθηκαν γύρω από αυτό.</p> <p>Στο σεμινάριο αυτό, θα μελετήσουμε τη βιβλιογραφία του ρεμπέτικου (μελέτες, βιογραφίες και αυτοβιογραφίες) με στόχο να αναλύσουμε αφενός τα ιδιαίτερα πολιτισμικά χαρακτηριστικά αυτού του μουσικο-κοινωνικού συμπλέγματος, αναπλάθοντας "εθνογραφικά" τη ρεμπέτικη κουλτούρα, και αφετέρου τις διακυμάνσεις του "λόγου" για το ρεμπέτικο, όπως αυτά συγκροτήθηκαν και ανασυγκροτήθηκαν πολλές φορές στη διάρκεια του ενός σχεδόν αιώνα που το ρεμπέτικο και ο "λόγος" γι' αυτό συμμετέχουν δυναμικά στην κατασκευή της νεοελληνικής πολιτισμικής ταυτότητας.</p>	
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ (1944-1981): Η ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ ΤΩΝ ΑΙΤΙΩΝ ΤΟΥΣ ΑΠΟ ΣΚΟΠΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ:	Σεμινάριο - ΚΟΙΣ 340
Φίλιππος Νικολόπουλος	Τρίτη 2:30-5:30, Αίθουσα Μιχελή
ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΤΑ ΤΗ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ ΚΑΙ Η ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΙΣ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ	Σεμινάριο - ΚΟΙΣ 341
Φίλιππος Νικολόπουλος	Δευτέρα 11:30-2:30, Σ 2
ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ	Άσκηση - ΠΑΙΣ 010
Ιωάννα Ραμουσάκη	Τρίτη 11:30-2:30, Σ 2

Μαρία Κοζαράξη

Τρίτη 8:30-11:30, Δ 2 -B

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗ

Παράδοση - ΠΑΙΣ 108

Δέσποινα Καρακατσάνη

Τετάρτη 5:30-8:30, Δ 2 -B

Ανάλυση του όρου παιχνίδι (παιχνίδι αντικείμενο-άθλημα, παιχνίδι-πράξη). Κατάταξη των παιχνιδιών. Θεωρίες για τη σημασία του παιχνιδιού στην εξέλιξη-ανάπτυξη του παιδιού (θεωρία πλεονάζουσας ενεργητικότητας, χαλάρωσης και αναψυχής, εξάσκησης, ανακεφαλαίωσης, ψυχαναλυτική θεωρία-το παιχνίδι ως ψυχοθεραπευτικό μέσο). Σχέσεις παιχνιδιού-μάθησης (απόψεις Fagbel, Decroly, Montessori, Piaget, Vygotsky). Διαφυλικές διαφορές στο παιχνίδι. Ρόλος και ερμηνεία του παιχνιδιού-αντικειμένου (ιστορία υλικού πολιτισμού, διαφήμισης, και ανάλωσης-κριτήρια επιλογής παιχνιδιών-αντικειμένων). Το παιχνίδι στην ελληνική κοινωνία (χρήσεις, λειτουργίες).

Ενδεικτική Βιβλιογραφία: Ντ. Βίνικοι Ντ., *Το παιδί, το παιχνίδι και η πραγματικότητα* (Αθήνα: Καστανιώτης, 1979). C. Garvey, *Το παιχνίδι και η επίδρασή του στην εξέλιξη του παιδιού* (Αθήνα: Π. Κουτισούμπος, 1990). Γ. Χουζιζγκα Γ., *Ο άνθρωπος και το παιχνίδι* (Αθήνα: Γνώση, 1989). Κλ. Γκουγκουλή, Αφρ. Κούρια (επιμ.), *Παιδί και παιχνίδι στη Νεοελληνική κοινωνία* (Αθήνα: Καστανιώτη, 2000). Β. Sutton-Smith, *Toys as culture* (Νέα Υόρκη: Gardner Press, 1986).

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Παράδοση - ΠΑΙΣ 141

Ζαχαρίας Παληός

Τρίτη 11:30-2:30, Δ 3 -7A

ΙΣΤΟΡΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σεμινάριο - ΠΑΙΣ 412

Δέσποινα Καρακατσάνη

Πέμπτη 8:30-11:30, Σ 1

Κοινωνιολογικές θεωρίες σχετικά με την ανάλυση της παιδικής ηλικίας. Παιδαγωγικές προσεγγίσεις της παιδικής ηλικίας: Λοκ-Ρουσσώ, Νέα Αγωγή-παιδοκεντρική παιδαγωγική. Αντιλήψεις σχετικά με την Παιδική ηλικία σε διάφορες χρονικές περιόδους: παιδική ταυτότητα, ιστορία της οικογένειας, υγιεινή του παιδιού, ενδυμασία, παιδική εργασία, παιδικές ασχολίες. Παιδική ηλικία και εκπαίδευση (οργάνωση διάρθρωση σχολικού θεσμού, μέθοδοι διδασκαλίας, αρχές-αξίες σχολικής κοινότητας). Έμφαση στη νεοελληνική κοινωνία (εξέλιξη αντιλήψεων, αναπαραστάσεων, πρακτικών).

Ενδεικτική Βιβλιογραφία: Δ. Μακρυγιάννης (επιμ.), *Παιδική Ηλικία* (Αθήνα: Νήσος, 1997). Δ. Μακρυγιάννης, *Η παιδική ηλικία στα αναγνωστικά βιβλία 1834-1919* (Αθήνα: Δωδώνη [Ίδρυμα Ερευνών για το Παιδί], 1986). Φ. Αριές, *Αιώνες παιδικής ηλικίας* (Αθήνα: Γλάρος, 1990). Λ. Ντεμώζ (επιμ.), *Η Ιστορία της Παιδικής Ηλικίας* (Αθήνα: Γλάρος, 1977).

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ, ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ &
ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Σεμινάριο - ΠΑΙΣ 413

Νίκος Παναγιωτόπουλος

Τετάρτη 5:30-8:30, Σ 2

Στόχος του σεμιναρίου είναι να αναλύσει με ποιον τρόπο η διακίνηση των ιδεών δεν είναι ανεξάρτητη ούτε των σχέσεων δύναμης μεταξύ των κρατών ούτε των σχέσεων δύναμης μεταξύ των επιστημών. Η κυριαρχία δεν είναι μόνο πολιτική ή οικονομική, αλλά επίσης πολιτισμική.

ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σεμινάριο - ΠΑΙΣ 414

Ζαχαρίας Παληός

Δευτέρα 5:30-8:30, Σ 2

Βασικές κατηγορίες συνεχιζόμενης εκπαίδευσης. Το πρόβλημα του αναλφαβητισμού. Οργανικός και λειτουργικός αναλφαβητισμός. Η εικόνα των ενηλίκων σπουδαστρι(ρι)ών, προϋποθέσεις για τη συμμετοχή τους στην επιμόρφωση, εμπόδια και αναστολές. Περιεχόμενο, μεθοδολογία και αξιολόγηση της επιμορφωτικής διαδικασίας.

Μάθηση και αλλαγή/τροποποίηση της συμπεριφοράς. Συνοπτική παρουσίαση των βασικότερων παραδειγμάτων των θεωριών της μάθησης και αξιολόγησή τους σε σχέση με την καταλληλότητά τους στην επιμόρφωση. Η επιμόρφωση των ενηλίκων ως μέσο για την προώθηση πολιτικής ωριμότητας, συνειδητοποίησης και δράσης, κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής εμπύχωσης. Η θεωρία του ανθρώπινου κεφαλαίου.

Βιβλιογραφία: *Σημειώσεις*. Δ. Βεργίδης, "Επιμόρφωση ενηλίκων", *Παιδαγωγική-Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια-Λεξικό* (Αθήνα: Ελληνικά γράμματα, 1989). Γ.Ν. Γαλάνης, *Ψυχολογία της (επι)μόρφωσης των ενηλίκων*:

Θεόδωρος Πενολίδης

Κατά τον Δημόκριτο, ο άνθρωπος που πείθεται στον νόμο πραγματοποιεί την *ιδίην αρετήν*. Ο νόμος θέλει να ευεργετεί τον βίο των ανθρώπων· ωστόσο αυτό το μπορεί μόνον όταν και αυτοί οι ίδιοι θέλουν την ευεργεσία του. Διότι μόνον στους πειθόμενους στον νόμο "φανερώνει την οικεία του(ς) αρετή" (DK απ. 248). Έτσι, η έννομη ισορροπία προσδιορίζεται μέσα από την σύζευξη του καθολικού νόμου και της πράξης που τον πραγματοποιεί.

Η σωκρατική γνωστική πράξη δεν αποκλίνει στο παραμικρό από την παραπάνω πραγματοποίηση του νόμου. Η γνωστική τάξη του αυτόνομου σωκρατικού ανθρώπου δεν τον εντάσσει μόνον μέσα σε μια πολιτειακή δομή και σ'έναν κόσμο ιδεών, αλλά του παρέχει συγχρόνως τη δυνατότητα να δραστηριοποιείται ελεύθερα και να ρυθμίζει τον πολιτικό σχηματισμό προς την έννοια του αγαθού. Το αυτό ισχύει και για την γνώση. Μέσα στη συλλογική έννοια του νοήματος διατηρείται ζωντανή η ενεργηματική γνώση ως φιλοσοφική πράξη. Το ζητούμενο εξακολουθεί κι εδώ να είναι η γνώση του κόσμου, η οποία προϋποθέτει ως οδηγητική αφετηρία τη νοηματική του ενότητα.

Η ζητούμενη γνώση δεν περιμένει παθητικά τον θύραθεν φωτισμό, αλλά δοκιμάζει, διατρέχει δυνατότητες και με απερίσπαστη προσοχή επαναπροσδιορίζει δημιουργικά τον κόσμο. Οι γνωστικές ανασυντάξεις του κόσμου περιέρχονται συνολικά στη δικαιοδοσία της ενεργηματικής νόησης, μέσα στην οποία παρα-δεικνύεται το πρότυπο, το οποίο αποκαλύπτεται ως μια συγγενής δομή προς τον θεοειδή πυρήνα της ψυχής. Αυτή η σύνδεση πράξης και γνώσης στην πλατωνική φιλοσοφία δεν επιδέχεται σχετικοποίησης.

Η σκέψη ότι οι επιμέρους ιδέες ενέχουν τη δύναμη να δημιουργούν αυτομάτως τη φύση λανθάνει υπόρρητα στην πρώιμη πλατωνική φιλοσοφία. Στην όψιμη φιλοσοφία του Πλάτωνος η σκέψη αυτή είναι αρκετά απομονωμένη, ίσως κι απομακρυσμένη από την αυτούσια ερωτηματοθεσία της. Η πλατωνική φιλοσοφία διακατέχεται τώρα από την εξής σκέψη: Οι ιδέες δεν δημιουργούν τον κόσμο, αλλά εγκιβωτίζονται μέσα στο συνολικό νόημα και τον νοη, ο οποίος πρώτον τις αναπτύσσει στη δυνατότητα της ύπαρξής του (τις συλλαμβάνει) και δεύτερον τις πραγματοποιεί.

Ο άνθρωπος μετέχει του δημιουργικού νοη. Η μετοχή του στο συνολικό νόημα από το εστιακό σημείο της ετερότητας του έναντι του είναι δυνατή μόνον όταν ο άνθρωπος νοεί τις ιδέες ως χωριστές μεταξύ τους οπτικές του ενιαίου νοήματος. Η ερευνητική στρατηγική που ακολουθεί αυτή η διακρίνουσα γνώση είναι ακριβώς αντίδρομη προς τη συνοπτική ενότητα του ενιαίου νοήματος. Η στρατηγική αυτή είναι η διαίρεση.

Αν το νόημα είναι μια συμπερίληψη, την οποία ο νοη του δημιουργού μπορεί να εμποτεύει διαμιάς, η στόχευση του ανθρώπινου νοη είναι η αποκάλυψη του όλου μέσα στην εσωτερική του διάρθρωση. Η αποκάλυψη αυτή επιτυγχάνεται ως μερισμός των άρθρων του νοήματος και ως συναγωγή των ακολουθιών τους στην ενότητά του. Το νόημα κατά τον Πλάτωνα είναι ενότητα. Ως ενότητα συμπίπτει με το ον! Η γνώση του όμως είναι σύνδεσμος ενότητας και πολλαπλότητας. Ο σύνδεσμος αποτελεί μια αντικειμενική έννοια, συγχρόνως όμως προκύπτει από τη σύνδεση που επιτελεί ενεργηματικά η γνώση. Το έργο της γνώσης συνίσταται στο να σταθμίζει με ακρίβεια τους συμπλεκτικούς αρμούς της ενότητας του νοήματος. Η διαίρεση αναπαριστάνει, έτσι, την άρθρωση, ενώ συγχρόνως συνάγει τα άρθρα στο ενιαίο τους νόημα. (Η ίδια σκέψη θα οδηγήσει τον Αριστοτέλη στην έννοια του συλλογισμού. Ο συλλογισμός είναι διαμελισμός και συμπερίληψη συγχρόνως!) Η γνώση που θέλει να γνωρίσει την απόλυτη συγγένεια του νοήματος διαμελίζει τα άρθρα όπως ο καλός μάγειρας, κάνοντας τομές σε αρμούς που προσδένουν και σε σπονδύλους όπου ο χωρισμός αποκαλύπτει συγχρόνως τη συνοχή.

Γρηγόρης Μολύβας

Μαρία Βενιέρη